

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

[ΤΟΥ ΡΟΜΠΕΡΤ ΧΩΛΛΙΝΣ]

Ο ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΗΣ

αθόμαστε στη βεράντα του Ξενοδοχείου μετά το γεύμα.

Ρωτήσαμε το συνταγματάρχη γιατί άφησε το στρατό τόσο νέο; άφου μάλιστα ο ίδιος είχε διαλέξει το στρατιωτικό στάδιο και τόσο είχε διαπρεψει σ' αυτό.

— Νά, γιατί λοιπόν παριιτήθηκα από το στρατό, μάς ειπε:

Ήταν ή εποχή των ταραχών της Κοιμουόνας και στις 25 Μαΐου 1871 μπήκα στο Παρίσι με το στρατό των Βερσαλλιών. Ήλνε περιττό να σάς περιγράψω με ποιους, τρομερούς άγώνες, οι στρατιώται μου έκέρδιαν τη νίκη κατά των επαναστατών. Βαδίζαμε στους δρόμους οι όποιοι ήταν ύποσκαμμένοι, μάς πυροβολούσαν από κάθε παράθυρο και ό δριζόντια τον όποιον άνετίναζε είχαν οι φλόγες των πυροπολυμένων δημοσίων κτιρίων της άγαπημένης μας πόλεως.

Έν τούτοις έμεις είχαμε προχωρήσει βήμα προς βήμα μεσ' από τη φοβερή σφαγή, τη φωτιά και την προσοία. Οι στρατιώται μας ήταν τρομερά εξαγοιωμένοι έπειδη οι επαναστάτες είχαν σφάζει τους όμήρους μας και έντεαν μένα έναντιόν τους. Ήσαν εξαγοιωμένοι μέχρι του σημείου ν' άνυπομονούν να δούν τη θανατική έκτέλεσει όλων έκείνων που θα συναλαμβάνοντο όπλαρισμένοι. Είνε τρομερόν, αλλά εινε κι' όλήθεια, ότι στον πόλεμο, έστο και άν πολεμάει κανείς έναντιόν του όδελφού του, διαπραττει και τις πειό φοικτές θηριωδίες, χωρίς καμιά τύψη.

Όσον για τον έαυτό μου, ποτέ δέν εξαλάστηκα από τους κηπουούς της μάχης κι' έξετέλεσα πάντοτε το καθήκον μου, με την πεποιθήσει ότι στον πόλεμο κάθε στρατιώτης έχει μοναδικόν καθήκον να υπερασπίζεται τον έαυτόν του και να προφυλάη την τιμή της πατρίδας του.

Όταν όμως μετά την μάχη, έβλεπα νικητές και νικημένους, ξαλωμένους δίπλα καταγής, να ψυχορραούν, ή καρδιά μου εράιζε και ή επίκτητη στρατιωτική τραχύτης μου ύποχωρούσε.

Μπορείτε λοιπόν να φαντασθήτε πόσο όδυνηρό εΐταν για μένα να προσδρεύω, κατά τις τρομερές έκτεινεςήμερες του Μαΐου, του στρατοδικείου και να βλέπω να περνούν μπροστά μου έκατοντάδες άνθρώπων, άδελφών μου, που έπρεπε με ψυχραιμία να τους καταδικάσω εις θάνατον.

Εΐταν λοιπόν ή περίφημη 25 Μαΐου και μόλις είχα άποχωρήσει από ένα στρατιωτικό συμβούλιο, στο όποιο προήδρευα. Ένας έφιόλης μου έπίεζε το στήθος κι' όλα τα πρόσωπα των συλληφθέντων επαναστατών που είχα δει, μου βασάνιζαν το μυαλό. Μερικοί από αυτούς ήταν ώραίοι και άλλοι άσχημοι, αλλά όλοι ήταν νέοι στον άνθό τους, που έπρεπε να σκέπτανται περισσότερο για τον έρωτα παρά για φόνους και έμψωτισμούς, ήταν όλοι άγριοι, σάν να διψούσαν αίμα, μά ήταν συγχρόνως όλοι γενναίοι κι' ειλί ρινειζς.

Άξαφνα ένας λοχίας έπί κεφαλής περιπόλου, έφερε στο στρατοδικείο ένα επαναστάτη της Κοιμουόνας, που πρό όλίγου είχε συλληφθεί. Μόλις τον είδα σκέφτηκα ότι και αυτόν έπρεπε να τον καταδικάσω εις θάνατον.

Τόν έσπρωξαν μπροστά μου και μου φάνηκε πώς; έβλεπα το παιδί μου το Γιάννη. Αυτό; έπροχώρησε τολμηρά, χωρίς να προβάλλη άντίστασι. Τα ρούχά του ήταν ξεσκισμένα και φαίνεται πώς; είχε πολεμήσει με λάσσι για την έλευθερία, αλλά τώρα που είχε αηκαλωτισθί φαινότανε πώς; άδιαφορούσε για τα πάντα.

Η γυναίκα μου είχε πεθάνει πρό λίγων χρόνων και το παιδί μου εΐταν το πών για μένα.

— Εΐδαμε και πάθαμε να τον πιάσουμε, Συνταγματάρχη μου, ειπε ο λοχίας. Όλη την ήμέρα μάς πυροβολούσε από το παράθυρο ενός σπιτιού.

Έγώ δέν έτολμούσα να ρίξω τη ματιά μου στο νέο, γιατί είχα σχηματίσει την πεποιθήσει πώς εΐταν ο Γιάννης μου, το παιδί μου. Τέλος, με μεγάλη προσπάθεια, κατώρθωσα να τον κοιτάξω και μ' άνέκφραστη χαρά μου άνεκάλυπα πώς είχα κάνει λάθος. Ή όμοιότης εΐταν καταπληκτική, αλλά δέν εΐταν ο γυιός μου. Μου φάνηκε τότε σά να ζύτηνα από ένα τρομερό όνειρο και ένάφ εξακολουθούσα να κοιτώ το νεαρό επαναστάτη, ή καρδιά μου είχε γεμίσει από συμπάθεια και όικνο. Ήταν νεώτερος από το Γιάννη μου και εΐταν άκριβώς όμοιος μ' αυτόν πριν άκόμη γίνει ύπολοχαγός.

— Πώς λέγαμε και πόσαν ένάν εΐσαι; έρώτησα με άυστηρό τόνο. — Λεοπόλδος Φουρνιέ. Εΐμαι δεκαέννα χρόνων και κατετάχτηκα έθελοντής μόλις κηρύχθηκε ο πόλεμος.

«Και μένω παιδί, σκέφτηκα μέσα μου, σε παρέσυρε ο νεανικός ένθουσιασμός σου...»

— Ήσουν και σύ το πρώι στο σπίτι όπου συνελήφθης και πυρο-

βολούσες, καθώς μου ειπε ο λοχίας, κατά του στρατού μου; Ήλιπια ότι θα άρνηθί, αλλά ή όμολογία του εΐταν σαφής κι' ειλικρινής.

— Ήμουν μάλιστα σ' αυτό το σπίτι το πρώι, συνταγματάρχη, κι' έπυροβόλησα κατά του στρατού.

Και το παιδί μου, άν εΐταν στη θέση του, έστο θ' άπαντούσε.

Κατέβαλα κάθε προσπάθεια για ν' άνακαλύψω καμιά έλαφρυντική περίπτωση.

— Γιατί επαναστάτησες έναντιόν της Κυβερνήσεως της πατρίδος; σου; τον έρώτησα.

Καμιά άπάντηση δέν έδωκε.

— Μεταμελείσαι για την πλάνη σου; τον έρώτησα, κοιτάζοντας τον μ' άπειρη συμπάθεια, έλπίζοντας ότι έστο θα τον έπηρεάσω. Σε υπέλησαν οι σύντροφοί σου και πήγες με το μέρος τους, για να σωθίς;

Ήκρινε με περηφάνεια το κεφάλι του και μ' άποκρίθηκε τονίζοντας τις λέξεις του:

— Ποτέ μου δέν φοβήθηκα κι' ούτε κανέναν με φοβέρισε. Δέ μετανού γιατι έβοήθησα τους συντρόφους μου.

Τι είχα να κάνω; Ο νέος είχε ενεργήσει σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του—ήταν ηρωϊκός κι' ειλικρινής. Οι άντρες μου, έν τή μεταξύ, τένωσαν τ' αυτία τους, περιμένοντας ν' άκούσουν μ' άνακούρητη την καταδίκη του.

Όσο για μένα έβλεπα στο πρόσωπο του νεαρού επαναστάτου τον άδελφό, το σωσία του παιδιού μου.

Ή θέσις μου ήταν τρομερή. Δέ μπορούσα να παραβώ το καθήκον μου. Έάν κάλι του παρδίδια σε άλλο δικαστή, εΐταν σά να τον είχα καταδικάσει ένώ ο ίδιος.

Για να κερδίσω καιρό, άρχισα να έξετάζω το όμορφο παλληκάρι. Φαινόταν άνδρεϊός; κι' ευγενής. Εΐταν μοναχογυιός μιάς χήρας και μου ειπε ότι ή δυστυχιόμένη αυτή έζούσε γι' αυτόν μονάχα. Τόν ένεθάρρυνα να εκφράσει τις γνώμες του και προσάθησα να του άποδείξω ότι είχε παρσυσφθεί.

Κι' αυτός όμολόγησε ότι οι επαναστάτες είχαν διαπραξει πολλές παρεκτροπές, αλλά ύποστηριξε με θέρη τα ιδανικά για τα όποια είχε άγωνιστεί.

— Ξέρεις, του είπα, ότι θα καταδικασθίς εις θάνατον.

— Ναι, το ξέρω, άποκρίθηκε άτάραχος.

Ήμουν σε τελεία άπόγνωση και εξακολουθούσα να μιλό, άσυνάρτητα ίσως, για να άποψύω άκόμα να έκστομήσω τη θανατική του καταδίκη.

— Λοιπόν, του είπα, δέ σε μέλλει για τη ζωή, δέ σε μέλλει για τίποτε και για κανένα. Και ή δυστυχιόμένη σου μητέρα που μ' άγωνία θα περιμένη με γυρισμό σου, όταν μάθη αύριο πώς τουφεκίστηκες;...

Ή έρώτησις μου αυτή τον έπληξε βαθειά κι' ο νεαρός στασιαστής δέ μπόρεσε, ούτε προσάθησε να κρύψη τη συγκίνησή του.

— Και μένη μητέρα, ειπε με φωνή που χωρίς να θέλη είχε άλλειωθί. Νά μπορούσε να μη το μάθαινε. Νά μπορούσε να πεμύνην ή με ξαναϊθί στο σπίτι, να ζούσε τουλάχιστο μ' αυτή την έλπίδα...

Μου ήρθε άξαφνα μιά έμπνευσις.

— Καλά του είπα, άν σου έπέτρεπα να πής και να την κάνεις να πιστέψη ότι εΐσαι ύποχρεωμένος να εγκαταλείψης τη Γαλλία...

— Ω, θα μου το έπιτρέψετε, θα μου το έπιτρέψετε στ' αλήθεια αυτό; με ρώτησε παράφορα το γενναίο παιδί.

— Ναι, άν μου δώσης το λόγο της τιμής σου ότι θα επιστρέψης ως τη νύχτα.

— Σάς δίδω το λόγο της τιμής μου, συνταγματάρχη, ειπε. Άμέσως έγραψα σ' ένα χαρτί που θα του χρησιόμει ως διαβατήριο λέξεις, άδιαφορώντας για τον άποδοκιμαστικό ψήθου που άκουγα τριγύρω μου.

— Ούτε θα ξανάρθω, ψιθύρισε ο λοχίας σ' ένα στρατιώτη.

Όυτε κι' έγώ πίστευα πώς θα ξαναγυρίσει. Μάλιστα, άδιαφορώντας για τας ένδεχομένες συνεπίαις, εύχόμουν να μη ξαναγυρίσει. Και όμως ξαναγύρισε. Έφθασε, τρέχοντας, κατάκοπος και άσθμαίνων γιατί είχε άργήσει.

— Άργησα, μου ειπε, αλλά δυσκολεύτηκα πολύ να φύγω. Ή δυστυχιόμένη ή μητέρα μου χάλασε τον κόσμο για να μένω. Σά να είχε ύποτευθί την αλήθεια.

Τόν άπομόνωσαν και την άλλη μέρα άλλοι δικασται τον κατεδίκασαν, έπειδη ένώ έδηλόσσα άσθένεια... Ή άκατανόητος άδυναμία και ή έπιεικεία μου αυτή έχοχολιάσθησαν και κατεκρίθησαν από τους άνωτέρους και τους συναδέλφους μου.

Καταδικάστηκε φυσικά εις θάνατο. Έξήτησα να του δοθί χάρις αλλά άδίκως. Ύστερα από μιά ώρα από το τουφεκισμό του δυστυχιόμένου νέου ύπόβαλα την παραίτησι μου από το στρατό...

Αυτία μου έφθαναν... Ρόμπερ Χώλλινς

